

Gedragcode integriteit gemeenteraad en carrousel gemeente Berg en Dal 2020

Inleiding

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politici, maar ook een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de leden afzonderlijk als tot de bestuursorganen.

Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat wordt het vertrouwen in de democratische rechtsstaat ondermijnd en verdwijnt het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels. Vertrekpunt is de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

In de periode 2015-2016 heeft de raadswerkgoep Bestuurlijke Vernieuwing voorgesteld een zevental principes toe te voegen. Principes die de basis zijn voor het raadswerk. De raad heeft deze principes vastgesteld op 26 mei 2016.

De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing heeft deze principes nog eens tegen het licht gehouden en mede met de heidag in gedachte geactualiseerd.

Bestuurlijke integriteit is zichtbaar juist handelen

Bestuurlijke integriteit betekent dat het raads- en carrouselid de verantwoordelijkheid neemt die bij de functie hoort en hierover verantwoording aflegt.

Binnen de gemeenteraad aan collega-raadsleden. Buiten het gemeentehuis leggen zij deze verantwoording af aan maatschappelijke organisaties en inwoners. De gemeenteraad doet wat het beste is voor de gemeente en haar inwoners.

De volgende begrippen zijn belangrijk

Er zijn een aantal begrippen belangrijk als we het hebben over integriteit.

Deze begrippen zijn de basis voor de gedragsafspraken.

De begrippen worden hieronder uitgelegd.

Openheid

Raadsleden werken met een open houding. Dit zorgt voor een goede verantwoording. Dit is prettig voor diegenen die de leden van de raad controleert. Er bestaat een compleet inzicht hoe de bestuurder zijn functie uitvoert en waarom hij dat zo doet.

Het is ook belangrijk dat de raadsleden hun nevenfuncties doorgeven.

De regelgeving over vertrouwelijke en geheime informatie kan leiden tot vermindering van de openheid. Daarom wordt gekozen voor maximale openheid en alleen beslotenheid als daarvoor goede (wettelijke) redenen zijn.

Goede redenen zijn bijvoorbeeld bedrijfsvoering, persoonlijke informatie en overwegingen in juridische geschillen.

Betrouwbaarheid

Op een lid van de gemeenteraad moet men kunnen rekenen. Hij houdt zich aan de afspraken. Hij gebruikt de kennis en informatie vanuit zijn functie als raadslid alleen waarvoor dit bedoeld is.

Onafhankelijkheid

Elk raadslid voorkomt belangenverstrengeling, ook de schijn hiervan.

Zorgvuldigheid

Het raadslid gaat altijd op een respectvolle manier met alle inwoners en organisaties om. Hij kijkt wat het beste voor iedereen is.

Legitimiteit

Het raadslid neemt beslissingen en maatregelen die hij volgens de wet- en regelgeving mag nemen.

Wettelijke grondslag

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor hun leden (artikelen 15, derde lid Gemeentewet).

Paragraaf 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Werking

1. Deze gedragscode geldt voor de raads- en carrouselleden.
2. Waar raadslid in deze gedragscode staat, kan ook carrousellid worden gelezen.

Artikel 1.2 Verspreiding

Deze gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

De vastgestelde gedragscode wordt na benoeming toegezonden aan raads- en carrouselleden door de griffie.

Artikel 1.3 Hij/zij

Waar in deze gedragscode "hij" of "zijn" voorkomt kan ook "zij" of "haar" worden gelezen.

Paragraaf 2 Voorkomen van belangenverstrengeling

Artikel 2.1 Nevenfuncties

Elk raadslid levert de griffier de volgende informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap.

- a. de omschrijving van de (neven)functie;
- b. de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht;
- c. of het al dan niet een (neven)functie is omdat je raadslid bent;
- d. of de (neven)functie betaald of niet betaald is.

Artikel 2.2

Als gaande het lidmaatschap nieuwe (neven)functies aanvaard worden of de omstandigheden met betrekking tot bestaande (neven)functies wijzigen, wordt deze informatie binnen één week aangeleverd bij de griffier.

Artikel 2.3

De nevenfuncties worden openbaar gemaakt en blijven tijdens het gehele raadslidmaatschap zichtbaar op de website.

Paragraaf 3 Gevoelige informatie

Artikel 3.1 Geheim - vertrouwelijk

Een raadslid zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard.

Artikel 3.2 Gebruik informatie voor eigen voordeel

Een raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet openbare informatie.

Artikel 3.3

Een raadslid gaat verantwoord om met de e-mail en internetfaciliteiten van de gemeente.

Paragraaf 4 Omgang met geschenken en uitnodigingen

Artikel 4.1 Geschenkenregeling

1. Een raadslid accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. In afwijking van het genoemde onder 1 kan een raadslid geschenken die een geschatte waarde hebben van € 25,- behouden.

Artikel 4.2 Uitnodigingen

1. Deelname aan reizen, excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente maakt het raadslid binnen één week na deelname openbaar. Daarbij wordt ook openbaar gemaakt wie de kosten heeft betaald.
2. De griffie zorgt ervoor dat deze informatie openbaar en via internet beschikbaar is.

Paragraaf 5 Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Artikel 5.1 Buitenlandse excursies

De kosten van buitenlandse excursies of reizen van raadslid worden duidelijk gemaakt in de jaarrekening. Een jaaroverzicht is op te vragen bij de griffie.

Artikel 5.2 Declaraties

Een raadslid declareert geen kosten, die al op een andere manier worden vergoed.

Artikel 5.3 Gebruik voorzieningen

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente voor eigen gebruik of gebruik voor andere is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over gemaakt zijn.

Toegevoegde paragraaf 6 Principes bij het handelen van de raad

Artikel 6.1 Goede communicatie met inwoners en organisaties

Bij voorstellen die in de gemeenteraad aan de orde komen wordt in het voortraject een passende vorm van communicatie met inwoners toegepast. De gemeenteraad toetst of dit het geval is geweest. Dit kan ertoe leiden dat opnieuw in gesprek wordt gegaan met betrokkenen.

Artikel 6.2 Luisteren met openheid

Als raad luisteren met een 'open mind', dat wil zeggen zonder vooringenomenheid.

Artikel 6.3 Dienstbaar aan de inwoners

Als hoogste orgaan van de gemeentelijke organisatie zijn wij dienstbaar aan de inwoners en stralen dat ook uit. Daarbij staat het algemeen belang voorop, maar dient dit nadrukkelijk afgewogen te worden tegenover individuele belangen van belanghebbenden.

Artikel 6.4 Iedereen gelijk

Uitgangspunt is dat iedereen gelijk is. De raad gaat uit van gelijkwaardig tweerichtingsverkeer tussen inwoner en gemeente.

Artikel 6.5 Zichtbaarheid

De gemeenteraad is duidelijk zichtbaar en gemakkelijk benaderbaar.

Artikel 6.6 We staan voor onze besluiten

De raad legt uit wat besloten is en waarom. Het bestuurlijk handelen is controleerbaar, transparant, eerlijk en vertrouwenwekkend.

Artikel 6.7 Maatwerk

De gemeente werkt samen met inwoners en ondernemers aan oplossingen van vraagstukken en zoekt daarin naar maatwerk.

Paragraaf 7 Uitvoering gedragscode

Artikel 7.1 Uitleg gedragscode

In geval de gedragscode de toepassing van de gedragscode onduidelijk is beslist het presidium.

Artikel 7.2 Nadere afspraken en vertrouwenspersonen

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:
  - a. De organisatie van een thema-avond over integriteit en de gedragscode in elke raadsperiode;
  - b. Wie de vertrouwens- en contactpersonen over integriteit zijn voor raadsleden; (vertrouwenslijn, burgemeester en griffier en extern gemeentelijk vertrouwenspersoon);
  - c. De processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending door een raadslid van de gemeente.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, maken deel uit van deze gedragscode.

Artikel 7.3 Inwerkingtreding

1. Deze gedragscode treedt in werking op de 1e dag na publicatie;
2. Met de vaststelling van deze code komen alle eerdere gedragscodes te vervallen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal . Op 10 december 2020,

*De raadsgriffier,
J.A.M. van Workum*

*De voorzitter,
mr. M. Slinkman*

Toelichting Gedragscode Integriteit

Artikel 1

Wettelijke grondslag

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor hun leden (artikel 15, derde lid, van de Gemeentewet)

Artikel 2

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Het raadslid is verantwoordelijk voor het op tijd aanleveren van de informatie en wijziging. Ongeacht het bovenstaande worden de nevenfuncties halfjaarlijks geactualiseerd door de griffie.

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte (artikel 14 van de Gemeentewet)

Voordat raadsleden hun functie kunnen uitoefenen leggen zij in de vergadering een eed (verklaring en belofte) af. Dit wordt gedaan ten overstaan van de voorzitter.

Persoonlijke belangen (wettekst):

- Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- De vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort (artikel 28 van de Gemeentewet);
- Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden (artikel 2:4, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht).

Incompatibiliteiten en nevenfuncties:

- Verboden overeenkomsten/handelingen: volksvertegenwoordigers mogen in geschillen, waar de gemeente(bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend (artikel 15, eerste en tweede lid, van de Gemeentewet).
- Op overtreding staat uiteindelijk de sanctie van schorsing en vervallenverklaring van het lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging (artikelen X7, X7a en X8 van de Kieswet).
- Onverenigbaarheid van functies: het zijn van volksvertegenwoordiger sluit het hebben van een aantal andere functies uit (artikel 13 van de Gemeentewet). Dat leidt er uiteindelijk toe dat betrokkene ophoudt lid te zijn van de volksvertegenwoordiging (artikel X1 van de Kieswet).
- Openbaarmaking nevenfuncties: volksvertegenwoordigers maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen. De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis (artikel 12 van de Gemeentewet).

Artikel 3

Het is belangrijk de juiste maatregelen te nemen om te voorkomen dat mensen die het recht niet hebben vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij wordt gedacht aan de beveiliging van de computer, iPad, smartphone en dergelijke met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Geheimhouding (wettekst)

- Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit (artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht).
- Burgemeester en wethouders kunnen op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid. De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging. Ook de gemeenteraad, onderscheidenlijk (de voorzitter van) een commissie kan geheimhouding opleggen (artikelen 25, 55 en 86 van de Gemeentewet).
- Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf (artikel 272 van de Wetboek van Strafrecht).

Paragraaf 4

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte

De eed of belofte die het raadslid op grond van artikel 14 van de Gemeentewet moet afleggen heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken.

Artikel 4.1

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden aangenomen door het raadslid of zijn fractie als hiermee de onafhankelijke positie van het raadslid kan worden beïnvloed.

Artikel 4.2

Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als raadslid aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de functie van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

Paragraaf 5 Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Procedure van declaraties

Er zijn voor raadsleden afspraken opgenomen in de gemeentelijke verordening Rechtspositie politieke ambtsdragers over de manier van declareren (inclusief het overleggen van bewijsstukken) van vooruitbetaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten bij de gemeente.

Buitenlandse excursies of reis voor raadsleden: de gemeenteraad kan een raadslid of een aantal raadsleden gezamenlijk toestemming verlenen voor een excursie of reis naar het buitenland. Die excursie/reis moet zijn georganiseerd door of vanuit de gemeente. De in redelijkheid gemaakte reis- en verblijfkosten komen voor rekening van de gemeente. De gemeenteraad kan aan de toestemming voorwaarden verbinden.

Artikel 5.1

Aan raadsleden worden rechtspositionele voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen geboden. Zo wordt goed functioneren van een raadslid mogelijk gemaakt.

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de raadsleden zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van het raadslid maken een zwaardere controle op de uitgaven nodig. Het raadslid zal zich uiteraard precies moeten houden aan de regels en procedures die er voor hem of haar gelden.

Paragraaf 6 Principes voor het handelen van de raad

De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing heeft aan de raad een 7-tal principes voorgesteld voor het handelen van de raad en als afgeleide daarvan het handelen van het college en de organisatie.

De raad heeft deze principes overgenomen en is daarop aanspreekbaar.

Paragraaf 7 Uitvoering gedragscode

Artikel 7.1

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/ aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of onvolledigheden.

Artikel 7.2

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen.

De burgemeester krijgt de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel met de raadsleden als met het college van burgemeester en wethouders.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier of iemand extern) kan hier voor de gemeenteraad ook een belangrijke rol in spelen.

Goed denkbaar is ook dat de gemeenteraad met de burgemeester afspraken maakt over de werkwijze als er een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

Al deze afspraken kunnen onderdeel uitmaken van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in artikel 7.2, eerste lid, zijn niet volledig en aanvulling is mogelijk.